

Riktlinje sök med drog- och narkotikahund Verksamhet: Grundskola, anpassad grundskola, gymnasium och anpassad gymnasieskola

(KUN § 157, dnr KUN 2025-336, 28 augusti 2025)

Nedanstående riktlinje gäller för sök med drog- och narkotikahund i verksamhet grundskola, anpassad grundskola, verksamhet gymnasium och anpassad gymnasieskola inom Kultur- och utbildningsförvaltningens skolmiljöer. Riktlinjen är till stora delar byggd på den vägledning kring sök med narkotikahund i skolor som getts ut av *Narkotikafri skola*.

Syfte

Åmåls kommuns riktlinjer tydliggör kommuns förhållningsätt vad gäller användning av sök med drog- och narkotikahund i skolmiljöer. Riktlinjerna åskådliggör även vilka regler som gäller för att möjliggöra genomförande av sök med drog- och narkotikahund i kommunens skolor.

Dessa riktlinjer ska tillämpas som ett komplement till Åmåls kommuns övergripande riktlinjer om drogfria arbetsplatser, samt till respektive skolas drogpolicy. De ska tydliggöra Kultur- och utbildningsförvaltningen förhållningssätt vad gäller sök med drog- och narkotikahund samt vilka regler som gäller för sök som genomförs med polishund eller av privat aktör i skolmiljö. Verksamhetens behov av sök med drog- och narkotikahund har till syfte att förebygga att droger och narkotika finns i skollokaler i kommunen, samt att öka elevernas och personalens upplevelse av trygghet, trivsel och studiero.

Lagrum

Skolan ska vara en trygg och säker miljö och arbetsplats för elever och personal. Arbetet med att förebygga droger och narkotikaanvändning och att säkerställa en drog och narkotikafri arbetsmiljö är en del av arbetsmiljöarbetet.

Skolans skyldigheter och möjligheter

Lagen ålägger skolan skyldigheter att säkerställa en drog- och narkotikafri miljö och att ingripa i händelse av att misstankar om bruk eller hantering av droger och narkotika föreligger. Den lagstiftning som skolan har att utgå från är:

- FN:s barnkonvention (svensk lag sedan 2020) innebär att barnet enligt artikel 33 har rätt till skydd mot olagliga droger och narkotika. Det är kommunens och skolledningens skyldighet och ansvar att säkerställa detta skydd i skolmiljön.
- Narkotikastrafflagen som innebär att innehav och användning av narkotika är förbjudet.
- Arbetsmiljölagen som innebär att skolan ska förebygga ohälsa och olyckor och säkerställa en god arbetsmiljö.
- Skollagen som ger skolan möjlighet att under vissa förutsättningar vidta sanktioner vid förekomst av droger och narkotika bland elever och i skolmiljön.
- Socialtjänstlagen som innebär att personal i skolan har skyldighet att till socialnämnden anmäla om det finns oro för att ett barn far illa exempelvis genom användning av droger och narkotika.

Riktlinje sök med drog- och narkotikahund Verksamhet: Grundskola, anpassad grundskola, gymnasium och anpassad gymnasieskola

(KUN § 157, dnr KUN 2025-336, 28 augusti 2025)

Drog- och narkotikasök med hund

Vid brottsmisstanke

Av 28 kap. 1 § rättegångsbalken framgår att om det finns anledning att anta att ett brott har begåtts på vilket fängelse kan följa, får husrannsakan företas i hus, rum eller slutet förvaringsställe för att söka efter föremål som kan tas i beslag.

I förebyggande syfte

Det finns inga hinder i lagen för användning av drog- och narkotikahund i skolmiljö i förebyggande syfte. Däremot anges i polismyndighetens utlåtande tre förutsättningar för drog- och narkotikasök i förebyggande syfte.

- Policy och ordningsregler

För en brottsförebyggande insats med drog- och narkotikahund krävs att skolan har upprättat en drogpolicy eller ordningsregler där det tydligt framgår att drog- och narkotikahund kan komma att användas för sökning i skolans lokaler.

Elever och föräldrar ska känna till att drog- och narkotikahund kan förekomma. Detta är en förutsättning för att drog- och narkotikahund ska ha en förebyggande effekt.

- Aldrig elever närvarande

Genomförandet av sökningen ska ske där elever inte är närvarande. Sökning görs således inte på en enskild person. Detta innebär att sökning således aldrig görs mot elever. Skälet till att sökning ska ske när elever inte vistas i lokalerna är hänsyn till elevernas integritet. Däremot kan ett ekipage med förare och hund besöka skolan när elever är närvarande i informationssyfte och uppvisningssyfte. Ekipaget kan också anlända till skolan i samband med skoldagens slut och där eleverna kan se att ett besök ska göras.

- På skolledningens initiativ

Ytterligare en förutsättning är drog- och narkotikasök i förebyggande syfte måste ske på skolledningens initiativ och inte grundas på misstanke om brott.

Om droger och narkotika påträffas

- Drog- och narkotikasök med polis

Om drog- och narkotika påträffas under sökning där polis genomför sökningen övergår den förebyggande insatsen i brottsutredande verksamhet.

Riktlinje sök med drog- och narkotikahund Verksamhet: Grundskola, anpassad grundskola, gymnasium och anpassad gymnasieskola

(KUN § 157, dnr KUN 2025-336, 28 augusti 2025)

Drog- och narkotikasök med privat aktör

Om droger och narkotika påträffas där privat aktör genomför sökning tillkallas polis och den förebyggande insatsen övergår i brottsutredande verksamhet. Om polisen inte har möjlighet komma för att hämta droger eller narkotikan får polisen ge rektor instruktioner om och hur droger eller narkotikan kan tas om hand. Rektor bör inte åka till polisstationen för att lämna droger eller narkotika då detta strider mot drog- och narkotikastrafflagen.

Vid misstanke om brott ska polisen ingripa. När det gäller sök med drog- och narkotikahund i förebyggande syfte finns möjligheten, men ingen skyldighet för polisen att bistå skolan. Det är därför viktigt att skolan för dialog med lokalpolisen kring deras syn på hur sök med privat aktör kan genomföras. I polisens uppgifter ingår att samverka med andra myndigheter vilkas verksamhet berör polisverksamheten, bland annat med skolan. Detta sker genom dialog mellan skolan och polisen och regleras i 2 och 6 §§ polislagen (1984:387). Av 8 § förvaltningslagen (2017:900) framgår vidare att varje myndighet ska lämna andra myndigheter hjälp inom ramen för den egna verksamheten. En myndighet är inte skyldig att hjälpa till med annat än sådant som har anknytning till dess eget verksamhetsområde och som är förenligt med en god hushållning med allmänna medel. I polismyndighetens utlåtande sägs att myndighetens rådande arbets- och resurssituation vid tillfället för förfrågan även ska beaktas vid bedömningen om hjälp kan lämnas. Samarbetskyldigheten är inte obegränsad. En dialog mellan skolan och polisen behöver således föras om samarbete kring drog- och narkotikasök i förebyggande syfte ska ske där båda parter ser behovet och nyttan av en sådan insats. Polisen gör själv sina prioriteringar och bedömningar. I de fall polisen bistår skolan med drog- och narkotikasök sker detta utan kostnad för skolan. Detta innebär att skolan kan önska men inte styra över och planera drog- och narkotikasök.

Elevskåp

Elevskåp kan vara förvaringsplats för drog- och narkotika. Vid drog- och narkotikasök görs också sök mot elevskåp. Förutsättningar och regelverk ska då vara tydligt beskrivna. Justitieombudsmannen har i flera utredningar uttalat sig om elevskåp. I dessa har frågan varit om skolan brutit mot 2 kap 6 § Regeringsformen (RF), det vill säga rätten att inte av det allmänna bli utsatt för en husrannsakan eller kroppsvisitation. Justitieombudsmannen (JO) har i dessa beslut kommit fram till att med hänsyn till skåpens syfte och de villkor som eleverna fått låna skåpen kan de inte anses vara slutna förvaringsutrymmen (JO dnr 7914-2016). Däremot kan skolan inte göra visitation av kläder och väskor utan samtycke.

- Skolan äger skåpet, eleven lånar skåpet.
- Lån av elevskåp ska regleras i ett särskilt skåpavtal mellan skolan och eleven.
- Rektor har befogenhet att öppna skåp och kontrollera skåpet.
- Skolan rekommenderas att låna ut lås för att kunna öppna och kontrollera skåp.

Riktlinje sök med drog- och narkotikahund Verksamhet: Grundskola, anpassad grundskola, gymnasium och anpassad gymnasieskola

(KUN § 157, dnr KUN 2025-336, 28 augusti 2025)

Att öppna skåpet kan ske antingen när hundsöket företas, då rektor öppnar och lyfter ut innehåll (bör stå i policyn att inga värdesaker får förvaras i skåpet) så att hundföraren kan söka av invändigt i skåpet för att uttröna om det är detta eller intill liggande skåp som är källan till markeringen. En möjlighet är också att möta upp eleven när denna anländer till skolan, (innan skåpet har öppnats) och att man då gemensamt öppnar skåpet, dock utan andra elever närvarande. Kvarstår misstanken så kan eleven erbjudas att lämna ett drogtest, om detta verktyg finns i skolans drogpolicy.

Vad gäller för skolans samverkan med polisen respektive privata aktörer?

Polismyndighetens utlåtande avser endast polisens egen myndighetsutövning. Det förekommer dock att skolor anlitar privata aktörer för sökning med drog- och narkotikahundar i förebyggande syfte. Detta är fullt möjligt men förutsättningarna skiljer sig mot samarbetet med polisen.

Samverkan med polisen

Samverkan med polisen kan ske i olika former. Det förekommer att polisen med viss regelbundenhet besöker skolan. Syftet med detta är att polisen ska vara synlig för eleverna och bidra till att skapa trygghet. Samverkan kring drog- och narkotikasök med hund bör regleras i en överenskommelse. Det förekommer att polisen och skolan kommer överens om att skolans lokaler kan användas som träningsområde för polisens hundar. Karlbergsgymnasiet har tidigare varit ett sådant träningsområde, men i nuläget är polisens hundar upptagna av andra arbetsuppgifter.

Samverkan med privat aktör

Samverkan med privat aktör innebär att skolan upphandlar en tjänst och upprättar ett avtal mellan skolan och företaget. I detta fall styr skolan över verksamheten och reglerar i avtal med vilken regelbundenhet drog- och narkotikasök ska göras. Varje skola ska ha en drogpolicy och handlingsplan som beskriver regler, de förebyggande insatser och hur skolan agerar vid oro och misstanke om droger och narkotika och andra substanser som policyn omfattar förekommer. Drog- och narkotikasök med hund ska ses som en insats av flera inom ramen för skolans policy och förebyggande insatser. Vid samarbete med en privat aktör behöver ett särskilt avtal upprättas som reglerar villkor och ansvar för samarbetet och att de privata sökhundsaktören följer riktlinjerna i polisens utlåtande. Privata aktörer får endast söka drog- och narkotika i förebyggande syfte. Skulle ett fynd göras får en privat aktör inte röra det och polis ska tillkallas. Skåp kan öppnas av rektor som har lov att tömma skåpet i syfte att undersöka skåpet. Rektor har inte rätt att visitera väska, jacka och annat innehåll. Rektor kan be eleven att redovisa innehållet.

Riktlinje sök med drog- och narkotikahund Verksamhet: Grundskola, anpassad grundskola, gymnasium och anpassad gymnasieskola

(KUN § 157, dnr KUN 2025-336, 28 augusti 2025)

Avtal

Vid anlåtande av privat aktör ska ett avtal upprättas mellan beställaren och aktören. Avtalet bör innehålla:

- Uppdragets innehåll och omfattning.
- Sekretessåtagande gentemot skolan och resultaten.
- Rutin för rapportering av genomförda uppdrag.
- Pris.
- Tvist och force majeure.
- Försäkran om att ansvarsförsäkring finns.

Genomförande av sök med drog- och narkotikahund

- Ekipaget bör alltid åtföljas av representant från skola.
- Tydliga skåpavtal att eleverna är ansvariga ska finnas i skolans policy.
- Vid påträffande av drog- och narkotika ska polis tillkallas för att utreda misstanke om narkotikabrott.
- Har polisen inte möjlighet att komma får polisen ange hur rektor ska hantera drog- och narkotika som påträffats.
- Elever och vårdnadshavare ska informeras om att drog- och narkotikasök med hund förekommer, men inte informeras om resultatet av enskilda sökningar. Ett skäl till detta är att om hunden inte hittar några droger eller narkotika, men elever vet att droger eller narkotika förekommit i lokalerna minskar trovärdigheten i sökningen.
- Vid markering får den person/rektor som medföljer under sökandet muntlig information.
- Återrapportering från hundföraren får inte kunna länkas till individ på grund av GDPR.